

2. Грідчіна М.В. Управління фінансами акціонерних товариств: [навч. посіб.] / М.В. Грідчіна. – К: А.С.К., 2005. – 384 с.
3. Звіт державної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2009 рік.
4. Дементьев В. Мотивация собственника и структуры экономической власти: [Электронный ресурс] / Режим доступа: www.instud.org.

УДК: 338.26

МОНІТОРИНГ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ

Чкан І.О., аспірант

Таврійський державний агротехнологічний університет

У статті висвітлено необхідність проведення моніторингових досліджень в системі управління соціально-економічним потенціалом медичного страхування.

In the article the basic aspects to realization of monitoring researches in the system of management of social-economic potential of medical insurance are considered.

Постановка проблеми. В умовах ринкових трансформацій функціонування і розвиток медичного страхування в Україні усе більш ускладнюється під впливом динамічних змін різних чинників навколишнього середовища. Критично оцінюючи позитивні зрушення за 2005-2008 рр. слід зазначити, що медичне страхування не є вирішальним чинником зростання ефективності національної системи охорони здоров'я. Загальносистемна криза, яка охопила більшість установ охорони здоров'я, України привела до зниження соціально-економічного потенціалу медичного страхування.

Тенденції, що посилюються, до збільшення фінансових проблем і внутрішніх протиріч в управлінні сферою охорони здоров'я, а також складність і недостатня чіткість (розмитість) проблем на тлі постійної динамічності чинників зовнішнього і внутрішнього середовища, комплексність проблем, що виявляється в єдності економічних, соціальних, психологічних, управлінських і інших аспектів, обумовлюють необхідність вживання системного підходу до управління соціально-економічним потенціалом медичного страхування. Невід'ємним елементом ефективності механізму управління соціально-економічним потенціалом медичного страхування є його моніторинг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методичні аспекти функціонування страхового ринку досліджували як вітчизняні науковці В.Д. Базилевич, А.В. Василенко, С.С. Осадець, Л.А. Юрченко та ін., так і зарубіжні вчені і практики: Т. Нерсіян, К.Е. Турбина, Ю.А. Сплетухов та інші. Водночас слід відмітити недостатню увагу дослідників до проблем, пов'язаних з формуванням та оцінкою соціально-економічного потенціалу системи охорони здоров'я за рахунок медичного страхування і наукових

розробок, орієнтованих на практичне узагальнення та використання досвіду економічно розвинених країн у цій сфері.

Постановка завдання. Відповідно метою дослідження є узагальнення теоретичних підходів щодо моніторингу соціально-економічного потенціалу медичного страхування, як складової його управлінського процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливим елементом управління соціально-економічним потенціалом медичного страхування є його моніторинг. Якщо розглядати моніторинг у широкому сенсі слова, то це спеціально організоване, систематичне спостереження за станом об'єктів, явищ, процесів з метою їх оцінки, контролю або прогнозу [7].

Функція моніторингу носить стратегічний характер, є однією з основних складових управлінського процесу соціально-економічним потенціалом медичного страхування, що дозволяє визначити вірогідність досягнення поставлених стратегічних цілей.

Моніторинг є ключовим рішенням при реалізації функції прогнозування. Це рішення, з одного боку, повинне забезпечити функціональну повноту, достовірність і точність прогнозу, а, з іншого боку, зменшити витрати часу і засобів на прогнозування [5, с. 48].

При розробці моніторингу соціально-економічного потенціалу медичного страхування слід виходити з основних положень:

1. Моніторинг соціально-економічного потенціалу медичного страхування слід розглядати як не що більше, ніж здійснення аналітичних дій. Його слід представити як систему, сукупність елементів яких складають облік, аналіз, діагностика виявлених результатів і прогнозування їх на перспективу.

2. Моніторинг соціально-економічного потенціалу медичного страхування повинен функціонувати досить оперативно. Це досягається в тому випадку, якщо присутній необхідний об'єм аналітичних даних для повного відображення реальної ситуації і зроблені підбір і класифікація видів і груп показників управління соціально-економічним потенціалом медичного страхування [1, с. 107].

3. Моніторинг соціально-економічного потенціалу медичного страхування є гнучким інструментом, що дозволяє виявити негативні і позитивні аспекти управління соціально-економічним потенціалом, здатним забезпечити необхідним об'ємом інформації різні рівні управлінської ієрархії відповідно до їх вимог.

4. Моніторинг соціально-економічного потенціалу медичного страхування повинен здійснюватися на основі реалізації його принципів:

– тотожності - відповідно до якого між спостережуваним об'єктом і системою моніторингу має бути певна тотожність (відповідність), іншими словами, моніторинг організовується об'єкту, що за образом і подобою вивчається і відповідає його головним характеристикам;

– організації - який визначається єдністю управління соціально-економічним потенціалом медичного страхування як об'єкта спостереження, що вимагає підлеглості і обумовленості всіх приватних досліджень;

— комплексності - що передбачає спостереження за перетворенням не окремих сторін (аспектів, сфер), а в цілому управління соціально-економічним потенціалом медичного страхування як системи. Реалізація цього принципу здійснюється через багатоаспектність спостережень, введенням в аналітичні моделі моніторингу багатовимірних категорій, що дозволяють одночасно оцінювати зміни, що відбуваються, в багатьох напрямках [2, с. 72].

5. Моніторинг соціально-економічного потенціалу медичного страхування повинен володіти властивістю цілісності, яка вказує на обов'язкову присутність при його проведенні узгодженості в нормативно-правовій базі, оскільки отримані дані на аналітичному рівні повинні реально, повно і все-сторонньо відображувати процеси, що відбуваються в управлінні соціально-економічним потенціалом медичного страхування.

6. Моніторинг соціально-економічного потенціалу медичного страхування має бути адаптований до умов сучасних ринкових стосунків, при яких показники управління соціально-економічним потенціалом медичного страхування відповідали б цілям і завданням проведення моніторингових досліджень.

7. Моніторинг соціально-економічного потенціалу медичного страхування повинен враховувати особливість його проведення, яка виражається в комплексності охоплення багатоконтурного зовнішнього оточення соціально-економічного потенціалу з метою розробки оптимальних варіантів оперативних, тактичних і стратегічних управлінських рішень.

8. Моніторинг соціально-економічного потенціалу медичного страхування має бути направлений на постійне відстежування фінансових показників з метою виявлення як негативних, так і позитивних аспектів управління соціально-економічним потенціалом медичного страхування, подальше зіставлення яких підводить до вибору альтернативних варіантів ухвалення управлінських рішень.

9. Моніторингу соціально-економічного потенціалу медичного страхування властиво здатність визначення циклічності появи нестандартних управлінських ситуацій, що дозволяє їх класифікувати і враховувати на перспективу.

10. Моніторинг соціально-економічного потенціалу медичного страхування повинен оперативно оцінювати структурну динаміку фінансових ресурсів медичного страхування для вирішення поставлених завдань в управлінні соціально-економічним потенціалом [3].

Вибір структури моніторингу визначається тим, що, прагнучи вирішити конкретні питання управління соціально-економічним потенціалом медичного страхування і отримати кваліфіковану його оцінку, суб'єкти регулювання все частіше починають удаватися саме до допомоги аналізу фінансових коефіцієнтів. Для об'єктивної оцінки управління соціально-економічним потенціалом медичного страхування необхідний перехід до певних ціннісних співвідношень основних чинників - фінансових показників або коефіцієнтів.

Моніторинг соціально-економічного потенціалу медичного страхування представляється як інструмент його оцінки на основі показників управління матеріальними ресурсами, трудовими ресурсами, державними фінансовими ресурсами, фінансовими ресурсами медичних страхових компаній і фінансовими ресурсами страхувальників (фізичні і юридичні особи).

Частота прогнозування залежить від цілей, які стоять перед системою моніторингу соціально-економічного потенціалу медичного страхування, а також від рівня набутих значень фінансових показників. Результатом прогнозування є графічне представлення динаміки прогнозованих значень рівня соціально-економічного потенціалу.

Далі визначаються критичні точки, в яких тенденція зміни значень прогнозованих фінансових показників може змінюватися під дією тих або інших чинників. Чинники впливу на соціально-економічний потенціал медичного страхування викликають певні проблеми в управлінні ним. Такі чинники несуть у собі наступні проблеми управління соціально-економічним потенціалом медичного страхування:

- можливість втрати або недосягнення необхідного рівня соціально-економічного потенціалу медичного страхування в результаті зміни економічної ситуації в країні;
- неможливість регулювальникам і медичним страховим компаніям залучити зовнішні джерела фінансування унаслідок політичної і економічної нестабільності держави;
- відсутність можливості реалізації медичними страховими компаніями страхових послуг через значну зміну кон'юнктури ринку медичного страхування в результаті появи дотуючих державою страхових послуг;
- затримка державного фінансування пріоритетних проектів медичного страхування, відмова в отриманні ним субсидій, дотацій у результаті економічного спаду або реформ;
- втрата ліквідності і платоспроможності страхових компаній, що спеціалізуються на медичному страхуванні, через значне вагання курсу національної валюти;
- неможливість страховим компаніям, що спеціалізуються на медичному страхуванні розрахуватися по своїх зобов'язаннях унаслідок зміни фіскальної політики держави;
- можливість банкрутства страхових компаній, що спеціалізуються на медичному страхуванні через загальну фінансову кризу в державі;
- можливі втрати страхових компаній, що спеціалізуються на медичному страхуванні при реалізації їх послуг;
- відсутність організованої і ефективною системи управління медичним страхуванням спричиняє за собою прорахунки в її здійсненні;
- нераціональна структура капіталу через надмірне залучення кредитних ресурсів і неможливості вчасно погашати зобов'язання ним або, навпаки, поліпшення вигод через небажання залучення позикових засобів і зби-

льшення об'ємів послуг, що надаються, з медичного страхування, призводить до зниження фінансових можливостей медичного страхування;

– невиправданий вибір страховими компаніями лікувальних установ викликає якісні втрати при наданні послуг медичного страхування;

– неналагоджений процес реалізації послуг, що надаються з медичного страхування, через відсутність у страхувальників необхідного рівня сформованих страхових резервів, а також інші причини [4; 5, с. 146].

Таким чином, виходячи зі всього наведеного вище, слід зазначити, що в процесі проведення моніторингу соціально-економічного потенціалу медичного страхування спостерігається тісний взаємозв'язок між цілями, завданнями, функціями, проблемами, чинниками управління соціально-економічним потенціалом.

Висновки. Резюмуючи вищевикладене, слід зазначити, що моніторинг соціально-економічного потенціалу медичного страхування є необхідною умовою ефективного управління ним, що базується на використанні фінансової інформації і формального аспекту його проведення.

Звідси метою моніторингу соціально-економічного потенціалу медичного страхування є пошук проблем, що роблять найбільш сильний вплив на ефективність управління соціально-економічним потенціалом.

Література.

1. Андрух А. Соціальний механізм сприяння здоров'ю в умовах медичного страхування / А. Андрух // Психологія і суспільство, 2008. – №1. – С. 106-114.
2. Баєва О.В. Аналіз соціально-економічного досвіду із запровадження медичного страхування / О. Баєва // Персонал. – 2007. – №3. – С. 72-76.
3. Базилевич В.Д. Страховий ринок України / В.Д. Базилевич. – К.: Знання. – 1998. – 374 с.
4. Василенко А.В. Інвестиційна стратегія страхових компаній: Навч. посіб. – К., 2006. – 168 с.
5. Фурман В.М. Страхування та його роль у соціально-економічних процесах / В. М. Фурман // Фінанси України. – 2005. – № 8. – С. 145-152.
6. Юрченко Л.А. Финансовый менеджмент страховщика: Уч. пособ. / Л. А. Юрченко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – С. 199.
7. Евтушенко Т.П. Моделирование системы управления медицинским страхованием: Дис. канд. экон. наук: 08.03.02 / Евтушенко Татьяна Павловна. – Донецк, 2002. – 231 л.